

'Beyond Wriezen': leven na de jeugdgevangenis

Nederlandse filmmaker toont problemen Duitse jeugddelinquenten

[Achtergrond](#) - 20 november 2012 - Auteur: Marja Verburg

De Nederlandse filmmaker Daniel Abma volgde drie jonge Duitse delinquenten na hun vrijlating uit de jeugdgevangenis Wriezen, in het Oost-Duitse Brandenburg. Zijn film 'Beyond Wriezen' (Duitse titel: 'Nach Wriezen') draait deze week in Amsterdam op het documentairefestival IDFA. "Ik wilde weten waar het mis gaat met die jongens."

Ergens halverwege de film laat Marcel (25) zijn tatoeages zien. Het zijn abstracte figuren. Ze verbergen de hakenkruizen die hij vanaf zijn 13e had laten zetten. Alleen zijn tenen verraden nog zijn verleden als neonazi: er staat NSDAP - de nationaalsocialistische partij van Adolf Hitler - op getatoeëerd, op elke teen een letter.

Marcel zat acht jaar vast voor de moord die hij als tiener met zijn broer en een vriend op een leeftijdgenoot pleegde. De drie jonge neonazi's vonden hun slachtoffer de loser uit het dorp, vertelt documentairemaker Abma (34) na afloop van de première van zijn film op het IDFA. De jongen droeg de verkeerde kleren en luisterde naar de verkeerde muziek. De moord baarde destijds veel opzien in Duitsland. Het is de reden waarom Marcells misdaad in de film aan de orde komt. Van de andere twee jeugddelinquenten die Abma volgt, Imo (22) en Jano (17), weet de kijker niet wat ze hebben gedaan.

Het ging Abma niet om wat de jongens hadden uitgehaald. Hij wilde laten zien hoe het leven van jonge delinquenten er in Duitsland uitziet als ze vrij komen. Als jeugdwerker in de gevangenis in Wriezen zag hij ze steeds weer terugkomen. "Ik snapte niet waarom. Het zijn open, spontane jongens, ze willen werken en zijn gemotiveerd om wat van hun leven te maken. Ze denken zelf als ze vrijkomen ook dat het ze gaat lukken. Ik wilde weten waar het mis gaat." Omdat hij inmiddels aan de prestigieuze filmacademie Konrad Wolf in Potsdam bij Berlijn studeerde, besloot hij een aantal van de jongens met de camera te volgen. "Ik dacht, dat doe ik een jaar. Maar het werden drie jaar."

Reclassering

Een van de problemen is de Duitse reclassering, vertelt Abma in Amsterdam. Die doet niet genoeg om de jongens te helpen. "De reclasseringsambtenaar van Jano stuurde hem een keer per maand een paar stage-advertenties die ze uit de krant had geknipt. Dat werkt natuurlijk niet. Sociaal werkers behandelen die jongens als een nummer. Maar je moet ze per geval bekijken." Neem nou Imo, zegt Abma. Die komt via via bij Uwe, de vader van een kennis, terecht, die wel een paar sterke armen kan gebruiken. Imo sjuwt en vervoert autobanden en verzorgt de varkens op het terrein. Hij woont er in een soort loods, door hemzelf opgeknapt. Uwe wijst Imo terecht als die mensen bedreigt. "Die band met Uwe werkt voor Imo", zegt Abma, "maar voor Marcel en Jano zou dat helemaal niets zijn."

Overigens komt de reclassering in zijn film vrijwel nergens voor. Die organisatie wilde niet meewerken. "Het lukte niet daar te filmen", vertelt Abma. "We hebben echt alles geprobeerd, maar ze gaven ons geen toestemming. Ik denk dat ze bang waren."

Abma vertelt gepassioneerd over de jongens en over zijn film. 'Nach Wriezen' kreeg in oktober op het internationale documentaire festival in Leipzig goede kritieken en nu toont de Nederlandse student uit Berlijn zijn film in Amsterdam op het grootste internationale documentairefestival ter wereld. "Ja, echt fantastisch", zegt hij. "Ik hoop dat ik er nu een distributeur voor vind."

Dealen op Alexanderplatz

Hoe goed het aanvankelijk met de jongens lijkt te gaan, ze komen toch in de problemen. Uwe kan bijvoorbeeld niet voorkomen dat Imo een sociaal werkster bedreigt die komt controleren of het huis waarin Imo inmiddels met zijn zwangere vriendin Steffi woont geschikt is voor een kind. Imo en Steffi moeten hun kind uiteindelijk afstaan. "Het is moeilijk om dan toe te kijken", zegt Abma. Zijn achtergrond als jeugdwerker zat hem als filmer regelmatig in de weg. "We moesten scènes weggooien waarin je mij als jeugdwerker hoort. Dat ik bijvoorbeeld Imo vraag of hij niet wat minder kan blowen."

Ook Marcel en Jano worden na hun vrijlating vader. Jano verdient zijn geld als dealer. Zijn vriendin begeleidt hem met de baby in de kinderwagen op het Berlijnse Alexanderplatz terwijl Jano zijn zaakjes afhandelt. Marcel wordt na zijn vrijlating opgevangen door zijn vriendin Julia, die hun leven voortvarend ter hand neemt. Ze lijken een stabiel bestaan te hebben opgebouwd. Ze hebben inmiddels twee kinderen en sinds kort heeft Marcel ook werk, vertelt Abma.

Contact met oude vrienden

Marcel zegt dat hij niet meer in de extreem-rechtse scene zit. “En ik heb ook geen bewijs van het tegendeel”, zegt Abma. Toch blijft het ongemakkelijk naar hem te kijken. Hij zegt in de film nog steeds contact te hebben met zijn oude vrienden, “die zich er niet onder laten krijgen”. Als Marcel zegt alles te doen om zijn dochtertje te kunnen beschermen, confronteert Abma hem met de ouders van zijn slachtoffer, die hij hun zoon heeft afgenomen. De sfeer in de keuken waar Abma Marcel en Julia spreekt is gespannen. Kinderverkrachters zijn erger dan moordenaars, is Marcells antwoord.

Met zijn hoofdpersonen heeft Abma nog steeds contact. Hij heeft veel moeten investeren in de relatie met de jongens. Dat hij hun vertrouwen wist te winnen, is omdat ze hem al kenden vanuit de gevangenis. Alledrie hebben ze kort na de vrijlating het contact verbroken. Maar ze kwamen, toen ze hun leven een beetje op de rails hadden, toch weer bij hem terug. “Het was soms moeilijk afstand te houden”, zegt Abma. Imo en Steffi hebben hem een keer gebeld toen ze onderdak nodig hadden. Dat weigerde hij hen te geven. Imo was daar boos om, maar dat waaide ook weer over.

Jano is de enige van de drie die aan het eind van de film weer vast zit. Abma: “We lieten hem de film toen die af was in Wriezen zien. Hij vond het heel cool. Maar toen op het eind zijn kind in beeld kwam werd hij heel stil.” Inmiddels is Jano weer vrij. Hij was aanwezig op de première van ‘Nach Wriezen’ in Leipzig vorige maand. “Daar zei hij op het rechte pad te willen blijven”, zegt Abma. “Hij is in de gevangenis veel gaan fitnessen. Nu zegt hij dat hij fitnessinstructeur wil worden. Ik hoop dat dat zo is.”

'Beyond Wriezen' is vrijdag 23 november om 19.15 uur te zien in [Munt 13, tijdens het IDFA in Amsterdam](#).

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/196/beyond-wriezen-leven-na-de-jeugdgevangenis>